

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 519/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Libušou Dočkalovou, advokátska kancelária, Lachova 32, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 402/2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júna 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Libušou Dočkalovou, ktorou namieta porušenie svojho

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listiny“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 402/2015.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že jej sťažnosť sa týka konania vedeného na okresnom súde, v ktorom vystupuje ako navrhovateľka, proti odporcovi [REDACTED] [REDACTED] bývajúcim v Rakúsku a predmetom sporu je určenie otcovstva a úprava práv a povinností k maloletým deťom [REDACTED] a [REDACTED] (obaja narodení v roku 2014) a úprava výživného na matku, úhrada nákladov na maloleté deti a nariadenie predbežného opatrenia.

Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd jej sťažnosti vyhovel a rozhodol o tom, že v jej prípade došlo k porušeniu základného práva „*garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy..., podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, garantovaného v čl. 38 ods. 2 Listiny..., podľa ktorého každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, garantovaného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch... a preto aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil zákaz pokračovať v porušovaní jej základného práva a Okresnému súdu Malacky prikázal konať vo veci vedenej pod spis. zn. 5C/402/2015 bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľka sa tiež domáha spravodlivého finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000,- € (slovom päťtisíc euro), na ťarchu Okresného súdu Malacky. Dôvodom požadovanej satisfakcie je neprimeraná dĺžka konania, ktorá má negatívny dopad do osobných a majetkových pomerov sťažovateľky a jej maloletých detí.“*

Sťažovateľka odôvodnila sťažnosť tým, že „Odo dňa začatia konania súd prvého stupňa nevytýčil ani jeden termín pojednávania a nevykonal žiadne dokazovanie. Jediné, čo urobil, že vydal Uznesenie spis. zn. 5C/402/2015-19 zo dňa 2.4.2015, ktorým nariadil predbežné opatrenie a odporcu zaviazal platiť výživné v minimálnom rozsahu..., vydal dve uznesenia zo dňa 2.4.2015 o ustanovení kolízneho opatrovníka maloletým deťom, uznesenie zo dňa 8.4.2015, ktorým ukladá sťažovateľke, aby zaplatila sumu 8,50 € a uznesenie zo dňa 8.4.2015, ktorým ustanovil súdneho tlmočníka na preklad návrhu na začatie konania s príl., predbežného opatrenia a poučenia o procesných právach a povinnostiach. A tiež výzvu sťažovateľke zo dňa 9.4.2015 na zaplatenie súdneho poplatku v sume 66 € za návrh.

Proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia odporca podal dňa 5.6.2015 odvolanie, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila podaním zo dňa 3.7.2015. Vo vyjadrení poukázala na nesprávnosti uvedené vo vydanom uznesení.

... listom zo dňa 25.6.2015 namietala povinnosť uložení v napadnutom uznesení (zaplatiť súdny poplatok v sume 33 €) a doložila do spisu Rozhodnutie Centra právnej pomoci sp. zn. 6789/2015 zo dňa 11.6.2015, ktorým bol sťažovateľke priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci podľa osobitného predpisu...

Krajský súd v Bratislave o podanom odvolaní odporcu rozhodol uznesením spis. zn. 5Co/322/2015-80 zo dňa 31.7.2015, ktorým akceptoval vyjadrenie sťažovateľky a odporcom napadnuté uznesenie zmenil.

Uznesením spis. zn. 5C/402/2015-91 zo dňa 12.10.2015 súd prvého stupňa priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré odôvodnil jej osobnými a majetkovými pomermi bez toho, aby prihliadal na už existujúce oslobodenie dané Rozhodnutím Centra právnej pomoci sp. zn. 6789/2015 zo dňa 11.6.2015. Vydané uznesenie okresného súdu je duplicitné, pretože sa ním rozhodlo o tej istej veci, o ktorej už bolo rozhodnuté so všetkými právnymi dôsledkami.

Od januára 2016 sa riešil výkon rozhodnutia na základe predbežného opatrenia prostredníctvom Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže. Okresný súd na požiadanie sťažovateľky zabezpečoval rovnopisy rozhodnutí súdu prvého a druhého stupňa, a výpisy z rozhodnutia. O rovnopisy sťažovateľka žiadala okresný súd aj písomne podaním zo dňa 20.1.2016 a ich zaslanie urgovala listom zo dňa 23.2.2016. Okresný súd jej časť dokumentov zaslal prípisom zo dňa 26.2.2016.

Podaním zo dňa 12.1.2016 sťažovateľka žiadala súd prvého stupňa o vytýčenie termínu pojednávania. Nakoľko ani po uplynutí troch mesiacov nedošlo k žiadnej zmene, sťažovateľka sa podaním zo dňa 15.4.2014 obrátila na predsedu okresného súdu, v ktorom sa sťažovala na prieťahy v konaní...

Sťažovateľka má za to, že súd nepostupuje vo veci efektívne, ani plynulo, teda nie je zabezpečená rýchla a účinná ochrana jej práv a právom chránených záujmov, ani jej detí, ktoré sú účastníkmi konania... Od podania návrhu uplynula doba viac ako jeden rok... bez toho, aby súd vytýčil termín pojednávania a vykonal dokazovanie bezodkladne po začatí konania. Prieťahy v konaní nemožno ospravedlniť tým, že ide o konanie s cudzím prvkom. Odpoveď predsedu súdu prvého stupňa nenaznačuje, že by boli prijaté opatrenia na to, aby sa situácia v dohľadnom čase zmenila, o čom svedčí fakt, že termín pojednávania nebol následne vytýčený...

V konaní tak nie sú rešpektované práva maloletých detí zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa...

Okresný súd Malacky neodôvodnene zdĺhavým riešením procedurálnych otázok ignoroval zákonné kritérium konania starostlivosti o maloletých, ktorým je záujem maloletých detí, čím došlo aj k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces.

Vzhľadom na to, že samotné konštatovanie porušenia práva sťažovateľka nepovažuje za dostatočné zadosťučinenie, okrem trov konania si uplatňuje aj náhradu nemajetkovej ujmy. Požaduje, aby jej Ústavný súd SR priznal aj satisfakciu v sume 5 000 € z dôvodu, že ochrana práv, nie je v dôsledku neprimerane zdĺhavého súdneho konania rýchla a účinná, čo má negatívny dopad do jej osobnej a majetkovej sféry. Priznaná výška finančného zadosťučinenia jej bude predovšetkým morálnou satisfakciou za prieťahy v konaní, ktorú z hľadiska citlivosti témy považuje za adekvátnu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Sťažovateľka namietala, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 402/2015 došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a rovnako aj práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

Zo sťažnosti sťažovateľky a z jej príloh vyplýva, že v namietanom konaní dochádzalo k prieťahom, ústavný súd však zároveň poukazuje na svoju judikatúru podľa ktorej, nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní s'ťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, s'ťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

Navyše, v konaniach o s'ťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých s'ťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou vyžaduje preukázanie podania s'ťažnosti predsedovi príslušného súdu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Takúto s'ťažnosť totiž ústavný súd považuje za účinný prostriedok ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorý vzhľadom na subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd treba využiť pred podaním s'ťažnosti ústavnému súdu (porovnaj napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť tohto právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania s'ťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené priet'ahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého

odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. Napokon podľa § 64 ods. 3 zákona o súdoch „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre viackrát poukázal aj na to, že ak orgán štátnej správy súdov uzná sťažnosť na priet'ahy v konaní za dôvodnú, nemusí to viesť bez ďalšieho k prijatiu v nadväznosti na to podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy (§ 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde) na ďalšie konanie, pretože ústavný súd, pridržiavajúc sa doterajšej judikatúry, považuje za potrebné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení s cieľom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09).

V prípade, ak všeobecný súd, reagujúc na sťažnosť sťažovateľky podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, prijme opatrenia smerujúce k zabezpečeniu ochrany jeho základného práva, zakladá to podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sťažnosť na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch predsedovi okresného súdu podala 18. apríla 2016. Predseda okresného súdu sťažnosť vybavil listom z 5. mája 2016, pričom avizoval sledovanie veci. Podľa zistenia ústavného súdu po tomto avíze okresný súd rozhodoval o priznaní odmeny prekladateľovi [REDAKOVANÉ] (uznesenie z 19. mája 2016) a doručoval preklad uznesenia z 21. apríla 2016 odporcovi (odporca ho prevzal 27. mája 2016). Z uvedeného vyplýva, že okresný súd po podaní sťažnosti predsedovi okresného súdu vo veci konal, to znamená, že prostredníctvom tejto sťažnosti sa zabezpečila efektívna ochrana sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že po podaní sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch predsedovi okresného súdu okresný súd vo veci konal plynulo tak, ako mu to cudzí prvok v nej umožňoval.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

Nad rámec odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade, ak bude okresný súd v ďalšom období v namietanom konaní bez relevantného dôvodu nečinný, resp. v ňom bude postupovať neefektívne, nič nebráni sťažovateľke, aby opätovne podala sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou sa bude domáhať ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016